

PERGUNTA 1

LEI PROPOSTU PA INISIATIVA DI PETISON

Bu ta prova lei rezumidu abaxu, sobri kal ka tivi kalkêr votason na Senadu ô Kâmara di Repezentantis antis di 6 di Maiu di 2026?

REZUMU

Es proposta di lei ta fazi ser públiku, maioria di rejistus mantidus pa Assembleia Legislativa y pa Gabinete di Governador, di akordu ku Lei di Rejistus Públikus di Massachusetts (Massachusetts Public Records Law). Es proposta di lei ta izenta kes dokumentus relasionadus ku dizenvolvimentu di pulítika pública y komunikasons entri lejislatorir y ses konstituintis, si es komunikasons stá razoavelmenti relionadu ku pididu di asistênsia di un eleitor pa ten benefísius ô sirvisus di governu ô interaji ku ajênsia governamental.

UN VOTU SIN ta fazi ser públiku, maioria di rejistus mantidus pa Assembleia Legislativa y pa Gabinete di Governador, di akordu ku Lei di Rejistus Públikus di Massachusetts.

UN VOTU NAU ka ta muda Lei di Rejistus Públikus di Massachusetts.

PERGUNTA 2

LEI PROPOSTU PA INISIATIVA DI PETISON

Bu ta prova lei rezumidu abaxu, sobri kal ka tivi kalkêr votason na Senadu ô Kâmara di Repezentantis antis di 6 di Maiu di 2026?

REZUMU

Es proposta di lei ta spesifika ma funsionáriu di Komitê di Sirvisus di Difensoria Pública (Committee for Public Counsel Services, “CPCS”) ten permison pa negocia koletivamente ku inpregador. El ta eziji ainda pa CPCS, dipôs di asinatura di akordu di negosiason koletiva, pa solisita kel apropiason nesésáriu di fundus pa es akordu di parti di Governador.

UN VOTU SIN ta spesifika ma funsionáriu di Komitê di Sirvisus di Difensoria Pública podi forma sindikaru pa negocia koletivamente ku inpregador.

UN VOTU NAU ka ta muda lei ki ta reji relason laboral di funsionáriu di Komitê di Sirvisus di Difensoria Pública.

PERGUNTA 3

LEI PROPOSTU PA INISIATIVA DI PETISON

Bu ta prova lei rezumidu abaxu, sobri kal ka tivi kalkêr votason na Senadu ô Kâmara di Repezentantis antis di 6 di Maiu di 2026?

REZUMU

Es proposta di lei ta elimina kes primárias partidária pa eleisons stadual y, en béz disu, ta stabelesi un sistema ku un úniku primária multipartidáriu, na kal tudu kandidatus, independentementi di ses filiason partidáriu, ta ser listadu na un boletin úniku di votu, y eleitoris ta podi vota na kalkêr kandidatu na boletin di votu. Kes dós kandidatus ki resebi más votus na primárias ta avansa pa sédula di eleison jeral.

Es proposta di lei ta eziji pa kandidatus pa governador y vise-governador konkori y ser listadu konjuntamente na boletin di votu na primária.

Es proposta di lei ta konsedi statutu di partidu pulítiku pa kalkêr grupu ki kandidatus a kalkêr kargu stadual ki resebi pelu menus 3% di votus válidu na primárias stadual.

UN VOTU SIN ta elimina kes primárias partidária pa eleisons stadual y, ta eziji un úniku primária, na kal tudu kandidatus ta ser listadu na un boletin úniku di votu, y kes dós kandidatus ki resebi más votus na primárias ta avansa pa eleison jeral.

UN VOTU NAU ka ta muda lei ki ta reji eleisons primárias.

PERGUNTA 4

LEI PROPOSTU PA INISIATIVA DI PETISON

Bu ta prova lei rezumidu abaxu, sobri kal ka tivi kalkêr votason na Senadu ô Kâmara di Representantis antis di 6 di Maiu di 2026?

REZUMU

Es proposta di lei ta permiti ma indíviduos elejível ta rejista pa vota ô atualiza ses inderesu di rejistu leitoral na dia di eleisons.

Un indíviduo elejível pa vota podi rejista na dia di eleison ta konparesi na asenbleia di votu di se zona di rezidênsia duranti oráriu di votason, ta apresenta konprovativu di rezidênsia y ta asina un deklarason skritu. Konprovativu di rezidênsia podi ser un dokumentu di identifikason ku fotu válidu ô un dokumentu ki ta mostra ma nomi y inderesu di rezidênsia di indívidup, komu un konta di sirvisus públikus resenti, un stratu di banku, un xeki di governu, un kontratu di arrendamentu rezidensial, un konta di telemóvel, un resibu di vensimentu, un konprovativu di pagamentu di propina di studanti atual ô ôtu dokumenu di un instituison di ensinu superior, ô ôtu dokumentu ô korespondênsia di governu. Un juramentu skritu ta eziji ma indívidu ta sertifika ma é sidadon di Stadus Unidus, ten pelu menus 18 anu di idadi, ka stá legalmenty inpedidu di vota y ka vota ô ka ta bai vota na mesmu eleison na ôtu lugar. Un juramentu ta eziji ki un indívidu rekonhesi ki fornese informasons falsu é krimi punível ku pena di prizon di até 5 anu ô multa di até \$10,000 dolar, ô kes dós.

Si un idívidu ka apresenta un konprovativu di rezidênsia, é permitidu vota provizoriamenti, sendu ki votu ta ser kontabilizadu só si indívidu regresa pa fornese informasons nesesáriu antis di enseramentu di votason na eleison munisipal; ô na prazu di dós dias dipôs di un eleison primária stadual; ô prazu di sês dias dipôs di un eleison stadual.

Indívidus ki ta rejista pa vota na dia di eleisons tanbê ta stá rejistadu pa vota na eleisons futuro, pa alén di eleison ki okori nes dia.

Indívidus inskritis pa vota ka podi altera ses filiason partidáriu na dia di eleison.

Lei propostu ta entra en vigor na 1 di Janeru di 2028.

UN VOTU SIN ta permiti sidadons elejível rejista pa vota ô atualiza ses inderesu di rejistu eleitoral na ses asenbleia di votu na dia di eleison.

UN VOTU NAU ka ta muda lei ki ta reji resenseamentu eleitoral.

PERGUNTA 5

LEI PROPOSTU PA INISIATIVA DI PETISON

Bu ta prova lei rezumidu abaxu, sobri kal ka tivi kalkêr votason na Senadu ô Kâmara di Representantis antis di 6 di Maiu di 2026?

REZUMU

Es proposta di lei ta altera limiti di kobraza di reseitas di Stadu na un determinadu anu. Es proposta ta limita reseita statal anual na valor líkido di reseita stadual di anu anterior, akresidu di taxa ekivalenti a kresimentu médiu di salárius y vensimentus na Massachusetts na últimois três anos. Si reseita kobraza pa stadu nun determinadu anu supera kel limiti, kel valor en exsesu ta ser reenbolsadu pa kontribuintis na anu siginti. Kel proposta di lei ta inklui tudu reseita proveniente di inpostu adisional sobri rendimentu asima di \$1 milhon di dolar na kálkulo di limiti di reseita y na determinason si reseita stadual supera kel limiti.

Tudu dispozision di proposta di lei ta entra en vigor na 1 di Julhu di 2027.

Es proposta di lei ta estabesei ma, kazu algun di es partis é deklaradu inválidu, kes restanti ta mantê en vigor.

UN VOTU SIN muda limita di reseita statal ta vinkula-l ku reseita di anu anterior más kresimentu médiu di salárius y vensimentus, y ta preve un reenbolsu di reseitas ki supera es limiti.

UN VOTU NAU ka ta muda lei relativu a kobraza di reseita di Stadu.

PERGUNTA 6

LEI PROPOSTU PA INISIATIVA DI PETISON

Bu ta prova lei rezumidu abaxu, sobri kal ka tivi kalkêr votason na Senadu ô Kâmara di Representantis artis di 6 di Maiu di 2026?

REZUMU

Es proposta di lei ta kria un Fundu Natureza da Todus (Nature for All Fund) ki, sijeitu a aprovason di Asenbleia Legislativa, ta resebi 50% di inpostus stadual kobraza ku venda y utilizason di artigus desportivos, veikulus di rekreiu y kanpus di golfi durante primeiru anu di funsionamentu. Dipôs di 1 di julhu di 2028, kel Fundu di Natureza pa Todus ta pasa ta resebi, sujeitu a aprovason di Asenbleia Legislativa, 100% di tudu inpostus stadual ku venda y utilizason di artigus desportivos, veikulus di rekreiu y kanpus di golfi. Kel reseita di inpostu sobri vendas resebidu pa Fundu Natureza pa Todus ka ta inklui reseita di inpostu sobri vendas transferidu pa Fundu di Kontribuison Stadual y Lokal di Autoridadi Lokal di Transporti di Baía (Massachusetts Bay Transportation Authority State di Massachusetts) y pa Fundu Fidusiáriu (Local Contribution Fund) y di Modernizason y Fundu di Rekonstruson y Modernizason Skolar (School Modernization and Reconstruction Trust Fund). Es proposta di lei ta permiti Gabinetei Ezekutivu Stadual di Enerjia y Asuntus Ambiental (Executive Office of Energy and Environmental Affairs) uza kes rekursus di Fundu Natureza pa Todus pa konservason di rekursus naturais.

Es proposta di lei ta permiti donativus públikus y privadus pa Fundu Natureza pa Todus. Es proposta di lei ta inpidi kolaborador stadual di transfiri kes fundus em exsesu di Fundu Natureza pa Todus na fin di anu fiskal. El ta permiti tanbê ki ajênsia statal, munisípius, instituisons di karidadi públikas envolvidus na konservason di rekursus naturais, governus tribais y ôtus entidades públicas rejionais resebi fundus di Fundu Natureza pa Todus.

Konservason di rekursus naturais ta inklui konservason ô restaurason di teras pa proteji água potável, ribeiras, rius, lagus, kosta, kintas, florestas, konektividadi entri spasus abertus y teras y rekursus naturais di inportânsia kultural indíjena. Konservason di rekursus naturais ta inklui tanbê kriason, melhora y jeston di parkis, trilhus, áreas verdis ô asesu a rekreiu au ar livri.

Es proposta ta stablesi un Konselu Natureza pa Todus (Nature for All Board) ki ta konsisti na 15 menbrus, konpostu pa sinku funsionáriu di Stadu y déz menbrus di públiku nomeadus pa Governador. Es proposta di lei ta ezisti ma déz menbrus di públiku ta inklui representantis di kumunidades karensiadus, povus indíjenas y pelu menus un algén ku konhesimentu ô spesialidadi ô speriênsia na konservason di rekursus naturais. Es proposta di lei ta permiti Gabinetei Ezekutivu Stadual di Enerjia y Asuntus Ambiental uza kes rekursus di Fundu Natureza pa Todus pa kontrata funsionáriu pa jeri kel fundu. Es lei propostu tanbê ta eziji ki Konselhu di Fundu Natureza pa Todus stabelesu regras sobri modi ki dinheru di Fundu Natureza pa Todus deveria ser gastu, inkluidu regras relativu a alinhamentu ku pronsipius di justisa ambiental, asesu y restaurason di teras y rekursus natural di inportânsia kultural indíjena, promoson di dizenvolvimentu di abitasons públikas y ôtus kestons relativus a gastus y emison di título.

Es lei ta eziji ki Gabinetei Ezekutivu Stadual di Enerjia y Asuntus Ambientais apresentasi un relatóriu anual pa váriu komité stadual sobri fundus gastu na konpra ô melhoria di terenus na siddis y vilas ku populason vulnerável à justisa ambiental.

Lei propostu ta entra en vigor na 1 di Julhu di 2027.

UN VOTU SIN ta kria un fundu ki podi ser uzadu pa konservason di rekursus naturais y ki pudia resebi parti di inpostus staduais kobradus sobri vendas y utilizason di artigus disportivus y veikulus di rekreiu, ben komu sobri utilizason di kanpus di golfi.

UN VOTU NAU ka ta kria es fundu di konservason di rekursus naturais nem ta altera forma ki inpostus sobri vendas y utilizason é gastu.

PERGUNTA 7

LEI PROPOSTU PA INISIATIVA DI PETISON

Bu ta prova lei rezumidu abaxu, sobri kal ka tivi kalkêr votason na Senadu ô Kâmara di Representantis artis di 6 di Maiu di 2026?

REZUMU

Es proposta di lei ta permiti konstruson di kazas unifamiliaris na áreas rezidenciais, desdi ki terenu ki el ta bai ser konstruidu ten pel menus 5,000 pé kuadrado, un faixa di fronteira di pelu menus 50 pé ku rua, strada ô via públiku na frenti y asesu a sirvisus públikus di água y izgotu.

Kel proposta di lei ta premiti sidadis y munisípius regula, di forma razoável, sertus aspetus des kazas unifamiliaris, inkluidu altura, distânsia di edifísius vizinhos, spasu abertu, kes rekizitus ddi stabelesimentu y posibilidadi di aluger sazonal. Kel proposta di lei tanbê ta permiti abineti Ezekutivu di Abitason y Kumunidades Abitáveis (Executive Office of Housing and Livable Communities) emiti orientasons ô regulamentus pa administra lei propostu.

UN VOTU SIN ta permiti konstruson di kazas unifamiliaris di 5,000 pé kuadrado ô más na áreas rezidenciais, sujeitus a regulamentason lokal razoável di sertus aspetus des kazas.

UN VOTU NAU ka ta muda lei relativu a konstruson di abitason unifamiliaris.

PERGUNTA 8

LEI PROPOSTU PA INISIATIVA DI PETISON

Bu ta prova lei rezumidu abaxu, sobri kal ka tivi kalkêr votason na Senadu ô Kâmara di Representantis artis di 6 di Maiu di 2026?

REZUMU

Kel proposta di ta muda tipu y kuantidadi di kanábis ki podi ser legalmenti posuídu na Massachusetts, ta revoga leis ki ta legaliza, regula y tributa venda a retalhu di kanábis pa uzu rekreativu di adultus na Massachusetts. Kel lei propostu tanbê ta permiti ku pesoas ku 21 anus ô más di idadi posúi até 1 onsa di kanábis, inkluintu un másimu di 5 grama sob forma di konsentradu, y ki oferesi ô transfiri pa ôtu pesoa ku 21 anus ô más até 1 onsa, inkluintu un másimu di 5 gramas sob forma di konsentradu. Kel proposta di lei ta inpô un multa sivil di \$100 dólar y konfiska kanábis pa posi di kanábis ku pezu entri 1 y 2 onsa.

Pa pesoas ku 21 anu ô menos, lei propostu ta torna posi di até 2 onsa di kanábis un infrason sivil sujeita a multa di \$100 dólar, konsfisku di kanábis, konkluzon di un programa di sensibilizason pa drogas y sivisu komunitáriu, y notifikason pa pais ô tutoris legais sobri infrason y penas.

Kel proposta di lei ta permiti enprezas atualmenti lisensiadas pa venda di kanábis rekreativu pa adultus solisita, ku karáter di urjênsia, lisensa pa bira dispensáriu di kanábis medisinal y vendi ses stock remanesenti di kanábis rekreativu a dispensáriu di kanábis medisinal. Es proposta di lei ta mantê Komison di Kontrolu di Kanábis (Cannabis Control Commission), ma el ta modifika se autoridad pa el regula só merkadu di kanábis medisinal.

Es proposta di lei ta estabesei ma, kazu algun di es partis é deklaradu inválidu, kes restanti ta mantê en vigor.

Lei propostu ta entra en vigor na 1 di Janeru di 2028.

UN VOTU SIN ta proibi legalizason, regularizason y tributason di venda a retalu di kanábis pa uzu rekreativu di adultus y ta altera penas pa posi di kanábis.

UN VOTU NAU ka ta muda lei relativu a kanábis.

PERGUNTA 9

REFEREND SOBRI LEI VIJENTI

Bu ta aprova lei rezumidu dibaxu, ki foi aprovalu pa Kâmara di Rerezentantis na 18 di Jullhu di 2024 pa 124 votus a 33 y pa Senadu na 18 di Julhu di 2024 pa 35 a 5?

REZUMU

Es lei introduzi diversus alterasons na leis di Massachusetts ki ta reji armas di fogu.

Kel lei inklui administradoris skolaris y profesionais di saúdi lisensiadus komu partis autorizadus a solisita a un tribunal un emison di un Orden di Proteson kontra Riskus Estremus (Extreme Risk Protection Order) – ta eziji ki un indivídu entrega ô renuncia ses lisensas, autorizasons y armas di fogu - si el representa un perigu iminenti pa el mesmu ô pa ôtus. Lei ta prevê ainda ki, au ser emitidu un Orden di Prevenon di Asédiu, tribunal podi tanbê ordena entrega di lisensas, autorizasons y armas di fogu.

Kel lei ta inpê penas pa posi, fabriku y transferênsia di armas di fogu “fantasmas” nau rastreável y ta eziji ki tudu armas di fogu, exsetu antiguidadis y relikias, inkluintu armason y resetoris inakabadus ki podi ser fasilmenti transformadus nun produktu akabadu, ten númerus di série. Kel lei ta inklui armas fabrikadus pa partikularis, kom inpresas na 3D, na dispozison ki ta reji armas di fogu “fantasmas” nau rastreáveis.

Kel lei ta altera rekizitus di lisensiamentu di armas di fogu pa: (1) permiti ki autoridades lokal di lisensiamentu solisita informasonssobri lisensas y permisons anterioris di Stadu, bem

komu asedi a petisons pa internamentus involuntárius pa motivus di saúdi mental negadus pa tribunal, pa alén di internamentus involuntárius anterioris, komu parti di se análizi di pedidus di lisensas pa porti di armas di fogu, kartons di identifikason di armas di fogu y lisensas pa venda di armas di fogu, (2) eziji ki un indíviduo ten 21 anu di idadi pa posui spingarda ô spingarda semi-automátika; (3) akresenta posibilitadi di prizon di até sés mês pa segunda infrason pa nau komunikason di perda ô reubu di arma di fogu; (4) permiti jovens di 12 a 15 anos solisita un isensa pa gás pimenta pa autodefeza ku autorizason di pais, y jovens di 15 a 18 anos solisia di forma independenti.

Lei ta permiti autoridadi lokal di lisensiamentu di armas di fogu transfiri responsabilidadi di inspesiona vendedoris di armas di fogu pa Polisia Stadual. Lei ta eziji autoridadi lokal di lisensiamentu partisipa na formason stadual sobri inspesons. Eziji ki vendedoris konfiska lisensas espiradu ô suspensu y informa pa stadu e autoridadi lokal di lisensiamentu.

Lei altera definison di “metralhadora” pa inklui koronhas di rekue, manivelas di gatilu, interruptoris Glock y gatilhus automátikus entri dispozitivus kuju posi y utilizason stá sujeitu a penalizasons. Alarga definison di “silensidor” pa inklui pesas uzadu pa konstrui un silensidor.

Lei ta sklaresi modi ki ta determinasu si un arma di fogu é un arma di estilu militar y kes sirkunstânsia algen podi kontinua ta posui armas en ki estilu militar y karegadoris di altu kapasidadi ki ja é posuidu.

Lei ta eziji ki Konselhu Konsultivu Stadual di Kontolu di Armas di Fogu (Firearm Control Advisory Board) y Sekretariu Stadual di Seguransa Públika (Secretary of Public Safety and Security) revê y atualiza listas di armas di fogu di stilu militar proibidu, armas di fogu aprova dus pa venda pa tiru au alvu.

Lei ta klarifika rekizitus relativua a porti y transporti di armas di fogu na veíkulus motorizadus y ATVs. Ta proibi porti di armas di fogu na edifísius governamental, lokal di votu y skolas, salvu alguns exsesons.

Lei ta alarga rekizitus di rekolha y divulgason di dadus pa y di stadu y kria un painel di kontrolu asesível pa públiku ku dadus agregadus y anonimizadus sobri armas di fogu, juntamenti ku un komisons pa studa es dadus.

Lei ta eziji ki Pulisia Stadual fornesi formason y un testi pa novus kandidatus a lisensas di porti ô kartons di identidadi di armas di fogu.

Lei ta stabelesi dós komison lejislativu spesial: un para ezamina finansiamentu di sirvisu di prevensons di violênsia y ôtu pa ôtu pa studa teknolojías emerjentis em arma di fogu.

Lei ta kriminaliza disparu di un arma di fogu y ataki a un edifiu en utilizason.

UN VOTU SIN ta mantê lei en vigor, ki ta aumenta regulamentason di armas di fogu, inkluidu armas fantasmas, metralhadoras y armas di asaltu.

UN VOTU NAU ta revoga es lei.